

ضرورت ساماندهی بنگاههای سیار عرضه کالاها و خدمات

داود چراغی، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایلنا

براساس ماده ۳ قانون نظام صنفی «هر واحد اقتصادی که فعالیت آن در محل ثابت یا وسیله سیار باشد و توسط فرد یا افراد صنفی با اخذ پروانه کسب دایر شده باشد، واحد صنفی شناخته می شود.» همچنین باتوجه به تبصره یک ماده ۳ «فعالیت واحدهای صنفی سیار در محل ثابت با اخذ پروانه کسب برای همان محل، بلامانع است.» در تبصره ۳ نیز آمده «دفاتری که خدماتی به واحدهای صنفی سیار می دهند، واحد صنفی محسوب می شوند.» بدین ترتیب فعالیت واحد صنفی تنها در محل کسب ثابت محدود نشده بلکه افراد می تواند برای فعالیت شان از وسیله سیار نیز در تولید و عرضه کالاها و خدمات استفاده نمایند. این امر تنها محدود به ایران نمی شود و در بیشتر کشورها حتی کشورهای توسعه یافته از وسیله سیار به طرق مختلف جهت انجام فعالیت اقتصادی استفاده می نمایند.

یکی از مهمترین فعالیت های اقتصادی با وسیله سیار در همه جای دنیا، حمل و نقل بار و مسافربا کشتی، هواپیما، قطار و خودرو است، اما وسیله سیار را می توان برای تولید و عرضه کالاها و خدمات زیادی بکار گرفت. برای نمونه در برخی کامیون ها، امکان تولید نان فراهم شده و این گونه نانوائی های سیار می توانند در مناطق مختلف کشور اقدام به تولید و عرضه نان نمایند. همچنین در بسیاری از کشورهای توسعه یافته برای عرضه کالاها و خدمات در مناطق دور افتاده، حاشیه شهرها و همچنین در زمان وقوع حوادث غیرمترقبه، از وسیله نقلیه برای تولید و عرضه کالا و خدمات استفاده می نمایند. بدین شکل که فضای داخلی خودروها را برای تولید و عرضه کالا و خدمات آماده می نمایند. ضمن آنکه شهرداری ها در هر منطقه ای، مکانی را برای توقف و فعالیت تعدادی وسیله سیار عرضه کالا و خدمات همچون بازار یا بازارچه در کنار هم البته باتوجه به جمعیت آن منطقه ودوری و نزدیکی آن به بازارهای شهر، برای فعالیت در یک یا چند روز از هفته ایجاد می نمایند. ضمن آنکه اقدامات لازم برای ایجاد سایر پیش نیازهای بازارها به خصوص در زمینه رعایت حقوق مصرف کنندگان را همچون سرویس بهداشتی، فضای تفریح و استراحت، وسایل بازی بچه ها، عرضه غذا و... در کنار کنترل، نظارت و بازرسی برای جلوگیری از اجحاف به مصرف کنندگان ایجاد می نمایند. دراین بین فعالیت وسیله سیار تولید و عرضه کالا و خدمات بصورت تکی نیز با رعایت قوانین

و مقررات مربوطه در مناطق مشخص شهر مجاز است. از جمله می توان به عرضه انواع بستنی در خودرو اشاره داشت که امروزه فعالیت وسیله سیار فروش بستنی خیلی بیشتر از واحدهای دائمی و ثابت این محصول در کشورهای توسعه یافته می باشد. البته بدون ایجاد مزاحمت برای عموم مردم آن مناطق و رعایت کلیه قوانین و مقررات و مهم تر از همه داشتن مجوز، که بخوبی قابل مشاهده برای همه افراد باشد. چراکه باتوجه به امکان بیشتر تخلف و اجحاف بنگاههای اقتصادی سیار نسبت به بنگاههای ثابت، ضرورت دارد طوری اقدام گردد تا همه خریداران کالا و خدمات از این بنگاهها، در صورت وارد آمدن هر گونه اجحافی، بتوانند به راحتی از آنان شکایت و خسارت مربوطه را جبران نمایند.

قابل ذکر است امروزه رشد فناوری نوین به خصوص در حوزه ارتباطات و اطلاعات، موجب ارتقا فناوری تولید انواع وسیله های سیار در مقیاس های بزرگ و متوسط و کوچک برای فعالیت در تولید و عرضه کالاها و خدمات شده است. براین اساس با هزینه کمتر می توان بنگاههای سیار را برای تولید و عرضه کالاها و خدمات در شرایط مختلف همچون وقوع حوادث غیر مترقبه که بنگاههای ثابت با مشکل روبرو می باشند و همچنین در شرایط عادی برای ارائه خدمات به مصرف کنندگان در مناطق دورافتاده و حاشیه شهرها و مواردی این چنین استفاده نمود. ضمن آنکه از این وسیله ها بهتر می توان بازارهای حراج در روزهای مختلف هفته را در مناطق مختلف برای حمایت از مصرف کنندگان آسیب پذیر استفاده نمود. همچنین در برخی مناطق شهری و روستایی کشور به دلایل مختلف ایجاد واحد خرده فروشی دائمی به صرفه نمی باشد، در این شرایط استفاده از وسیله های سیار برای تامین کالا و خدمات مورد نیاز آن مناطق از جنبه های مختلف به صرفه تر است. در این ارتباط می توان به بسیاری از روستاهای کشور اشاره داشت که باتوجه به عدم توزیع بسیاری از کالاها و خدمات، کشاورزان مجبور به مراجعه به شهرها و تامین محصولات مورد نیازشان با هزینه و زمان بیشتری می باشند. بدین ترتیب با فعالیت خودروهای عرضه کننده کالا و خدمات در مناطق روستایی دورافتاده، کشاورزان با شرایط بهتری به کالا و خدمات مورد نیازشان دسترسی پیدا می نمایند. همچنین در برخی مناطق شهرها نیز هزینه خرید یا اجاره محلی برای ایجاد فروشگاه خیلی زیاد است، بطوریکه بنگاههای دائمی عرضه کالا و خدمات در این مناطق کالا و خدمات را با قیمتهای بیشتری عرضه می نمایند. در نتیجه فعالیت وسیله های سیار در این گونه مناطق، موجب دسترسی افراد به کالا و

خدمات مورد نیاز به قیمت مناسبتری می گردند. البته در حال حاضر هم در مناطق روستایی و هم در شهرها وسیله های سیار عرضه کالا و خدمات فعالیت دارند اما این وسیله ها عمدتاً بدون مجوز و همچنین بدون استفاده از خودروهای استاندارد فعالیت می نمایند. ضمن آنکه فعالیت برخی از آنها همراه با اجحاف به مصرف کنندگان و همچنین ایجاد آلودگی های مختلف به خصوص صوتی است. براین اساس پیشنهاد می شود در جهت افزایش اشتغال مولد و همچنین گسترش رقابت در تولید و عرضه کالاها و خدمات در مناطق مختلف کشور، مطالعه و برنامه ریزی برای طراحی و ساخت انواع وسیله های سیار تولید و عرضه کالا و خدمات در بزرگ، متوسط و کوچک صورت پذیرد. این وسیله ها هم می تواند برای شرایط ویژه و به خصوص وقوع حوادث غیر مترقبه و هم برای فعالیت در مناطق دور افتاده و... بکار گرفته شود. البته ضرورت دارد به متقاضیان فعالیت در این وسیله ها در صورت دارا بودن شرایط لازم بعد از آموزش، مجوز فعالیت داده شود. همچنین فعالیت این این اصناف سیار با ضوابط مشخص در شهر و روستا و تحت کنترل، نظارت و بازرسی اصولی و کارآ و به خصوص استفاده از آنها برای عرضه کالاها و خدمات مختلف به صورت حراج در مناطق مختلف صورت پذیرد.